

'โซน'กับการขับเคลื่อน 'ไทยแลนด์ 4.0'

หน้าต่างความคิด

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผมได้ดูคลิปของ
ทีมงานยักษ์ชวนเที่ยว
ไทยที่กลายเป็นประเด็น
ร้อนในช่วงสองสัปดาห์ที่

ผ่านมา โดยส่วนตัวแล้วเห็นว่าเป็นคลิปที่ดี
ผสมผสานความเป็นไทยกับความเป็นสากล
ได้ลงตัวในระดับหนึ่ง แม้จะมีข้อสังเกตว่า
บางฉากสามารถทำให้ดีกว่านั้นได้ แต่หาก
มองอีกด้านว่าทำออกมารั้งแรกได้ขนาดนี้
การทำครั้งต่อไปก็น่าจะดีขึ้น คมขึ้น และ
ลุ่มลึกมากขึ้นกว่าเดิม

ที่น่าเสียดายคือ แทนที่คลิปนี้จะดัง
เพราะตัวผลงานเพียงอย่างเดียว กลายเป็น
ว่ามีคนรู้จักมากขึ้นเพราะโดนผู้ใหญ่ในวงการ
หลายท่านตำหนิถึงความไม่เหมาะสม ทำลาย
วัฒนธรรมอันดี เกิดเป็นประเด็นถกเถียงกัน
จนสุดท้ายแล้วทั้ง "ผู้ทำ" และ "ผู้คุม"
ต้องยอมถอยกันคนละก้าว

เรื่องที่พอใจขึ้นอยู่บ้างคือ คนในวงการ
ศิลปะหลายท่านออกมาให้กำลังใจผู้ทำ มีท่าที
เปิดกว้างว่า ศิลปะก็เหมือนกับทุกเรื่องในโลก
ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่สิ่งที่
อดหวังไม่ได้คือ เรื่องนี้ได้สร้างม่านหมอก
แห่งความกังวลใจซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลิต
งานสร้างสรรค์ในอนาคตได้

ผมพอจะทราบมาบ้างว่าโซนเป็นศิลปะ
ขั้นสูง ผู้แสดงผ่านการฝึกอย่างเข้มงวด
มีพิธีครอบครุ จึงควรได้รับความเคารพ
เอามาแสดงเล่นๆ คงไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม หากมองในมุมกลับ
จะเห็นว่านี่เป็นโอกาสดีในการส่งเสริม
ให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้เรื่องโซนมากขึ้น
อะไรที่เหมาะสมไม่เหมาะสมกับออกมาต่อไปจะได้
ทำให้ดีขึ้น ถ้าสื่อสารกันในเชิงบวก เน้นการ
ติเพื่อก่อ เราจะได้เยาวชนรุ่นใหม่มารับ
ไม้ต่อเพื่อจรรโลงและพัฒนางานโซน
เพิ่มขึ้นอีกเยอะ

ความจริงแล้วในประวัติศาสตร์ชาติไทย
เราก็มีการดัดแปลงวัฒนธรรม หยิบยืม

วัฒนธรรมของคนอื่นมาใช้ มีการแต่งเติม
อยู่เป็นระยะ เพียงแต่คราวนี้การเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นในยุคที่คนส่วนใหญ่สามารถรับข้อมูล
ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วกว่าเมื่อก่อน ความ
กังวลของคนที่ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม
ไว้จึงมีมากกว่า

ข้อสังเกตจากคนอ่อนประวัติศาสตร์
อย่างผมเห็นว่า **เสน่ห์ของวัฒนธรรมไทย
คือ ความยืดหยุ่นเปิดกว้าง พร้อมปรับเปลี่ยน
ไปตามกระแสโลก** แต่ยังสามารถรักษา
รากเหง้าซึ่งเป็นจิตวิญญาณของเราไว้ได้
หลายต่อหลายครั้งที่ประเทศเราอยู่ระหว่าง
หัวเลี้ยวหัวต่อ ความยืดหยุ่นเปิดกว้างนี้
แหละเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเรารักษา
ความเป็นชาติเอาไว้

มาเลเซียเองก็เคยตัดสินใจครั้งใหญ่
เขาเลือกใช้อักษรภาษาอังกฤษมาเป็นตัว
เขียนของภาษามลายูแบบเดียวกับคาราโอเกะ
เพลงไทย ที่ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ เขา
ตัดสินใจแบบนี้เพื่อให้คนของเขาชินกับ

“
คิดให้ตกกว่าจะนำ
ความคิดสร้างสรรค์
ที่เกิดขึ้นมาสู่แนวทาง
ที่เกิดประโยชน์
ต่อสังคมได้อย่างไร”

ตัวอักษรเหล่านั้น เวลาเรียนภาษาอังกฤษ
จะได้ไม่กลัว พอใช้ภาษาอังกฤษได้ จะไป
ค้าขายกับใครในโลกก็ได้

ในทางสังคมศาสตร์ วัฒนธรรมเป็น
ทุนทางสังคมที่สำคัญ เป็นเสาหลักต้นหนึ่ง
ของไทยคอยค้ำจุนบ้านหลังนี้เอาไว้ แต่เสา
ที่ดีต้องไม่แข็งจนเกินไป ยามต้องเจอกับ

พายุ โคร่งสร้างที่แข็งแกร่งชาติอาจทำให้
บ้านพังครืนลงมาทั้งหลัง นี่คือเหตุผลว่า
ทำไมดีกรามบ้านช่องถึงถูกออกแบบมา
ให้มีความยืดหยุ่นในเชิงโครงสร้าง เพราะ
ความยืดหยุ่นนี้จะช่วยให้บ้านยังคงอยู่

แม้จะเจอกับลมแรงหรือแผ่นดินไหว
สามารถคุ้มแดด คุ้มลม คุ้มฝน ให้กับคน
ในบ้านไปอีกนานเท่านั้น

ประวัติศาสตร์สอนเราว่า การเปลี่ยนแปลง
ครั้งใหญ่ทางสังคมล้วนแต่เกิดขึ้น
จากคนที่กล้าคิดต่างจากคนอื่น สังคม
ที่สามารถขยายผลของความแตกต่างนี้
ในเชิงสร้างสรรค์ได้ คือสังคมที่สามารถ
ก้าวไปข้างหน้าได้ก่อนสังคมอื่น ถ้าคน
ไม่ฝันว่าจะบินให้ได้ วันนั้นเราคงไม่มี
เครื่องบิน ถ้าคนไม่คิดว่าท้ายถังถึงจะส่ง
ข้อความข้ามโลกในชั่วอึดใจเดียว วันนั้น
เราก็ไม่มีอีเมล

ในห้วงเวลาที่เรากำลังก้าวไปสู่ยุค
ไทยแลนด์ 4.0 เป็นห้วงเวลาที่ความคิด
สร้างสรรค์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามา
บอบบาทในทุกมิติของชีวิตมากขึ้น **แนวทางที่
ถูกต้องของการจัดการความคิดสร้างสรรค์
(Creativity Management) คือการ
คิดให้ตกกว่าจะชักนำความคิดสร้างสรรค์
ที่เกิดขึ้นมาสู่แนวทางที่เกิดประโยชน์ต่อ
สังคมได้อย่างไร** ตรงไหนที่ดีแล้ว ตรงไหน
ควรดีขึ้น ตรงไหนที่ควรลดลง การมองแบบนี้
จะทำให้คนที่พยายามใช้ความคิดสร้างสรรค์
ไม่ถูกกดดัน สามารถใช้พลังความคิด
ของเขาได้เต็มที่

วิวาทะเรื่อง "โซน" เป็นสัญญาณ
เตือนว่าประเทศไทยต้องมีการจัดการ
ในเชิงสังคม เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มากกว่า
ที่เป็นอยู่ เพราะเราไม่สามารถขับเคลื่อน
ประเทศไปสู่ยุคสมัยที่ดีกว่าได้ จนกว่าเรา
จะเลิกมองโลกผ่านแว่นร่นเก่าที่บางอัน
ยังใช้เลนส์ที่สร้างในยุคไทยแลนด์ 0.0

จอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์ เคยกล่าวไว้ว่า
คุณเห็นโน่นเห็นนี่แล้วถามตัวเอง
ว่า "ทำไม" แต่ผมฝันถึงสิ่งที่ต่างๆ ที่
ไม่เคยมีอยู่ แล้วถามตัวเองว่า "ทำไม
จะไม่ได้ล่ะ"